

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

8 An lex ciuilis obliget personas Ecclesiasticas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

demnationem; ideoque requiritur aliquis actus iudicialis, qui in aliena Diœcesi exerceri non potest. At Excommunicatio & suspensio, cum incurrantur, ipso facto nullum requirunt actum iudicialem, ideoque incurri possunt etiam in alieno territorio.

- 22 Ad quintam negatur Antecedens. Ex dictis enim constat, Episcopum Subditis extra Diœcesim existentibus præcipere vel prohibere posse; primò, Actiones omnes, quæ vel physicè vel moraliter exerceri debent in territorio, & has per statutum. Secundò: per sententiam vel præceptum personale actiones omnes, quæ loco non sunt addictæ, & esse possunt vtilis ad bonam gubernationem, vel Diœcesis, vel ipsius. Tertiò denique, quando adfunt iidem fines, etiam actiones, quæ saltem physicè exerceri non possunt nisi extra Diœcesim, vt dictum est.

COROLLARIA.

- 23 Colligitur ex dictis primò; Decretum, quo Episcopus Clericis suæ

Diœcesis sub pœna excommunicationis prohibet, ne sclopum aut alia arma gestent; & ne veste breui vtantur, regulariter illos extra Diœcesim non obligare, quia censetur ferri per modum statuti, cum feratur per modum alicuius constitutionis perpetuò duraturæ, eo quod Episcopus censetur voluisse, se in tali edito iuri communi canonum conformare, & accommodare; & canones perpetuò durent, & vim habeant legis; ac statuti vniuersalis.

Secundò: Decretum, quo Episcopus 24 pœnam excommunicationis imponit iis, qui furtum commiserunt, nisi intra certum tempus restituerint, ex hoc etiam capite ligare existentes in alieno territorio, quia decretum siue præceptum est personale; idemque dicendum est de præcepto sub pœna censuræ obligante, ad debita in territorio contracta soluenda; hoc enim etiam ligat debitores omnes existentes non solum in territorio, sed etiam extra illud, quia est præceptum personale. *Suar. sec. 5. num. 5.*

QVÆSTIO VIII.

An Lex Civilis obliget Personas Ecclesiasticas.

C A S V S.

- 1 Cvm in cuiusdam Principis territorio circa tempus messis propter nimiam siccitatem magna tritici penuria timeretur; & ob id triticum longè carius venderetur, quàm pauperum conditio ferre posset; Princeps solemnè edito præcepit, ne tritici modios vltra decem aureos venderetur, sub pœna amissionis ipsius tritici, aliisque pœnis iudicis arbitrio infligendis. Quidam autem Clericus pretii taxà non seruata triginæ tritici

tritici modios vendidit, aureis quindecim singulos. Legis transgressione compertâ, Principis Ministri Clerico triticum confiscarunt. Quæritur; Vtrum Clericus mortaliter peccauerit; & an Princeps sæcularis triticum confiscatum restituere teneatur.

SYMMARIVM.

- 2 Clericus, contra legem civilem merces contrahendo, videtur non peccasse.
- 3 Lex extractionem prohibens, est pœnalis.
- 4 Personas Ecclesiasticas obligare non potest.
- 5 Princeps Laicus, nullam habet potestatem in Clericos.
- 6 Si Lex lata est verbis præceptiuis, Clericus mortaliter peccauit.
- 7 Clerici, ab omnibus legibus civilibus exempti non sunt.
- 8 Legibus eorum statui non repugnantibus ligantur, sicut Laici.
- 9 Absurda qua alias sequerentur.
- 12 Si lex lata est verbis indifferentibus, Clericus non peccauit.
- 13 Clericus absolute peccauit mortaliter.
- 14 Peccauit contra iustitiam.
- 15 Lex civilis declarat naturalem, ac diuinam.
- 16 Quomodo Persona Ecclesiastica à Laica iurisdictione sint immunes.
- 17 Quomodo triticum confiscari Clerico potuerit.
- 18 Clerici quibus legibus civilibus directe ligentur.
- 19 Et quibus Religiosi.
- 20 Hi Legibus Episcopalibus non ligantur.

RATIONES DVBITANDI.

² Sicut Lex habet limitationem respectu loci, ita illam habet respectu personarum. *P. Beati Lib. II.*

narum, ad quas dirigitur; sicut enim regulariter respicit solum locum subiectum, ita solum ad personas subditas se extendit. Dubium tamen est; an Lex Civilis ad Personas etiam Ecclesiasticas dirigi possit, easque obligare. Videtur enim nunquam dirigi posse, & consequenter Clericum triticum extrahendo, mortaliter non peccasse. *Nau. conf. 3. de const. concl. 3. cui consentire videtur Bonac. d. 1. quæst. 1. p. 6. num. 33. Salas de legib. d. 14. sect. 10. num. 102. Suar. lib. 3. c. 34.*

Primò; Quia Lex ista mercibus pretium, sub mercium amissione præscribens, est Lex pœnalis; Lex autem pœnalis, verbis non præceptiuis, sed indifferentibus lata, non obligat in conscientia ad actum cui pœna imponitur, sed solum ad ipsam pœnam; vt infra patebit *Quæst. 14.*

Secundò; Quia, etiam si Lex ista, 4 verbis præceptiuis, lata esset, & in conscientia obligaret, non tamen obligaret Personas Ecclesiasticas; procedit enim à potestate civili, quæ nullam habet potestatem personis Ecclesiasticis imperandi; vt expressè dicitur: *in cap. Ecclesia S. Maria de constit. c. Seculares, de foro compet. in 6. & alibi;* sine potestate autem imperandi, obligatio obediendi esse non potest. Ergo Clericus, cum sit persona Ecclesiastica, nullam habebat obligationem legi illi civili obediendi, ideoque illam transgrediendo, mortaliter non peccauit.

G

Tertiò;

5 Tertiò; Quia Principes Laici nullam habent potestatem Clericos puniendi, si eorum Leges transgrediantur. Ergo signum est, non habere potestatem directiuam illos suis legibus obligandi; potestas enim directiua, semper cum coercitiua est coniuncta. Ergo, si Clerici non subiacent eorum potestati coercitiuæ, nec subiacent directiuæ; ideoque Clericus, Principis legem non seruando, mortaliter non peccauit.

RESOLVTIO I.

6 **R**espondetur primò; si Lex præscribens mercibus pretium, pœna transgressoribus appositâ, fuit à Principe lata verbis præceptiuis, Clericum mortaliter contra illam peccasse. *Suar, lib. 3. de legib. cap. 34. num. 6. Vasq. 1. 2. dis. 167. cap. 4. Salas disp. 14. sect. 8. num. 94. Azor. p. 1. lib. 5. cap. 12. Molina tr. 2. d. 31. conc. 6. Valent. tom. 4. d. 9. quest. 8. p. 4. Laym. lib. 1. tract. 4. cap. 13. Clauis reg. lib. 3. c. 4. num. 16. Nau. cap. 23. num. 88. & alii ferè omnes communiter.*

7 Primò; Quia Clerici, quo ad vim directiuam, non sunt exempti à legibus ciuilibus, quæ Clericorum statui non repugnant, & tam Clericis, quàm Laicis sunt communes, ac ad commune Reipublicæ bonum ordinantur; Clerici enim nullo iure, neque diuino, neque humano, à politica Reipublicæ gubernatione sunt exempti. Nam ex iure diuino potius constat, ipsos non esse exemptos; dicitur enim *Rom. 13. vniuersaliter: omnis anima potestatibus sublimioribus subdita est;* quæ verba *S. Chrysof. hom. 23. etiam ad Clericos extendit; etiam si Apostolus sis, ait, Euange-*

lista, Propheta; neque enim pietatem subuertit ista subiectio. Neque Christus suas leges induxit, vt politicas euertat, sed vt melius instituat; Ex iure verò Canonico, constat similiter, harum legum obseruantiam præcipi, non improbari. Cum ergo Clerici ab huiusmodi legibus non sint exempti, consequenter eas seruare tenentur; ideoque Clericus, eam transgrediendo mortaliter peccauit, quia materia erat grauis.

Secundò; Quia Clerici, legibus communibus, eorumque statui non repugnantibus non minus directè, ac per se obligantur, quam Laici; cum enim non minus Ciues sint, ac partes Reipublicæ Ciuilibus, quam Laici Governatori politico debent esse subiecti, qui propterea eas illis leges imponere poterit, quæ & eorum statui, & Reipublicæ conuenientes sint. Sicut ergo Laici, si huiusmodi leges transgredirentur, mortaliter peccarent, ita mortaliter peccabunt Clerici, eas transgredientes.

Tertiò; Quia, si Leges ciuiles, tritico, alijsque mercibus pretia imponentes, Personas Ecclesiasticas directè, ac per se non ligarent; Ecclesiastici sine vllâ iniustitiâ, ac obligatione restituendi, vendere possent ultra pretium taxatum; illa enim taxa eos non ligaret; Si ergo, seclusâ taxâ, vendere poterant ultra pretium taxatum, vendere eodem modo possent etiam stante taxâ; taxâ enim esset solum pro tritico, & oleo Laicorum, non verò Ecclesiasticorum. Neque dici potest; posita taxâ, vel à lege vel à consuetudine, vel à naturâ, iam triticum ultra illam non valere, quia ultra illam astimari non potest. Nam hoc est verum
solūm

solum, quando pro omni tritico, omnibusque personis taxa est imposita; tunc enim omnes eodem modo æstimant merces; At quando taxa pro aliquarum solum personarum mercibus est imposita, & non aliarum, tunc huiusmodi merces valorem habent, perinde ac, si nulla taxa esset imposita, sed si nulla taxa esset imposita, posset triticum vendi ultra taxam; Ergo Clerici iuste vendere possent triticum ultra taxam.

10. Quarto; Quia, si Clerici directe ac per se legibus civilibus, eorum statui non repugnantibus, non obligarentur, non tenerentur seruare leges formam contractibus præscribentes; huiusmodi enim leges à Principe Laico feruntur; unde possent validè contractus celebrare, etiam non seruata formà ad valorem à Principe per leges requisita; Princeps enim potestatem non habere eorum actus irritandi, cum irritatio proueniat à potestate Superiori, & efficacior iurisdictio ad irritationem requiratur, quam ad simplicem obligationem. Si ergo duo Clerici contractum aliquem inter se celebrarent contra formam à Principe præscriptam, validus esset talis contractus, quia à Principe, utpotè iurisditionem in illos non habente, irritari non posset. Hoc autem Reipublicæ pacem perturbaret, essetque bono communi maximè nocuum, & est expressè contra *cap. Innotuit: de Arbitris.*

21. Quintò; Quia, Si leges Ciuiles Clericorum statui non repugnantes, illos non comprehenderent; neque leges testamentis formam præscribentes, se extenderent ad testamenta Clericorum, idèoque possent Clerici, legum formam non seruata, validè instituere hæredes alios

Clericos, vel etiam Laicos, sicut Ciuis aliquis Neapolitanus per testamentum conditum Romæ, etiam non seruata formam, quæ Neapoli per leges præscribitur, validè instituere potest hæredem Neapoli existentem; sicut enim testamentum Romæ factum, contra leges Neapolitanas, est validum, quia Roma legibus Neapolitanis non subiacet; ita testamentum contra easdem leges factum à Clerico esset validum, quia etiam Clericus eisdem legibus non est subiectus; Consequens autem est contra omnem rationem, consuetudinem, ac praxim, ut per se patet; ex eoque plurima, ac maxima in Republica sequerentur inconuenientia. Cum ergo etiam Clerici, legibus civilibus, bono communi, & eorum statui conuenientibus, sint subiecti, dicendum est, Clericum, legem pretii mercibus taxantem violando, mortaliter peccasse, si verbis præceptiuis lata fuit.

RESOLVTIO II.

Respondetur secundò, Si Lex fuit à 12 Principe lata verbis indifferentibus, Clericum, pretii taxam violando, non peccasse contra legem. Quia lex tunc fuit purè pœnalis, lex autem purè pœnalis non obligat in conscientia; Ergo sicut non peccasset Laicus illam violando, ita neque peccauit Clericus.

RESOLVTIO III.

Respondetur tamen tertio; Clericum 13 absolutè, mortaliter peccasse, quomodocumque tandem lex fuerit à Principe lata. *Molina Salas locis cit. Glanis Reg. l. c. num. 17. Suar. l. c. num. 9.*

G 2

Castrop.

Castrop. tr. 3. d. 1. p. 24. num. 6. Bonac. d. 1. quest. p. 6. nu. 31. & alij communiter.

- 14 Primò; Quia Clericus lege naturali iustitiæ tenebatur, triticum vendere pretio, quòd communiter aestimabatur iustum; vendendo autem ultra taxam, non vendidit pretio, quòd communiter aestimabatur iustum; pretium enim iustum est, quòd per legem decernitur, & taxatur; sed vendidit ultra pretium à lege taxatum; ergo vendidit supra pretium iustum; ideoque peccavit, non quidem contra legem, sed contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem excessus.
- 15 Secundò; Quia lex civilis, pretium rebus præscribens, prohibensque, ne ultra illud res vendantur, quamvis novam, obligationem non induceret, declarando tamen quòdnam sit pretium iustum, saltè declarateam, quæ lege diuina, ac naturali, est imposita, non vendendi res ultra pretium iustum, eamque determinat ad non vendendum triticum ultra pretium ab ipsa taxatum, eò quòd illud sit iustum; Sicut lex vectigalium, determinando modum, quòd Subditi concurrere debent ad Principis sustentationem, non inducit novam obligationem, sed determinat illam, quam Subditi iure naturali habent, ad Principis sustentationem concurrendi, ut obliget ad concurrendum per solutionem vectigalium: Cum ergo Clerici, à lege naturali, & diuina non sint exempti, merces ultra pretium à lege taxatum tenentur non vendere, & si vendant, mortaliter peccant, & tenentur ad restitutionem excessus.
- 16 Neque obstat, quòd personæ Ecclesia-

sticæ dicantur à Laicorum iurisdictione exemptæ, ac immunes; Nam primò hoc intelligi debet quòd ad vim directiuam in rebus spiritualibus, & quæ ad eorum immunitatem spectant. Secundò, quòd ad vim coactiuam, siue punitiuam; Quamvis enim, per se loquendo, potestas præcipiendi, sit coniuncta cum potestate puniendi; ex priuilegio tamen possunt ab inuicem separari; atque ita de facto in Principe laico separatae sunt; Hic enim, Clericos, leges Ciuiles, ac politicas transgredientes, ex priuilegio, & exemptione illis à Christo, vel Summis Pontificibus concessa, punire non potest, sed relinquere debet Iudici Ecclesiastico puniendos, qui illos prohibito punire poterit, vel pœnam moderari, prout magis expedire iudicauerit.

RESOLVTIO IV.

Respondetur quartò; Si tritici amissio 17
 Resquebatur de plano, nec ad hoc vlla cognitio causæ præquirebatur; Principis ministros licitè triticum Clerico auferre potuisse; Quia hoc non tam factum est in pœnam legis violatæ, quam in reparationem damni illati, & ne Clericus, legis violationem prosequatur, Princeps tamen Clerico rei sublatae valorem restituere tenetur, deductis damnis; nisi à Iudice Ecclesiastico ad illius amissionem condemnatur; Clericus enim à potestate Ciuili, quòd ad tribunalia, ac iudicia, est omninò immunis, ut constat ex *cap. 2. de foro compet. c. Clerici. c. At si Clerici, de iudiciis*, & alijs pluribus *Salas d. 14. sect. 9. num. 107*

COROL.

COROLLARIA.

18 **C**olligitur ex dictis primò; Clericos directè, ac per se teneri seruare leges, quæ prohibent, arma noctu deferri, & merces, aut aliud simile ex Ciuitate extrahi; quæ rebus vendendis pretia præscribunt; aut contractibus formam imponunt; & alias similes; Hæ enim statui Ecclesiastico, ac Clericorum libertati non repugnant, & aliunde, ad commune Reipublicæ bonum maxime conducunt, quod Clerici æquè, ac laici procurare tenentur, cum non minus Clerici sint pars Reipublicæ, quàm laici. Cum autem personæ Ecclesiasticæ à laicorum iurisdictione dicuntur immunes, intelligi debet quoad vim coactiuam, & quoad directiuam in rebus spiritualibus, & in ijs, quæ eorum immunitatem respiciunt.

19 **S**ecundò; Etiam Religiosos eisdem legibus teneri, sicut tenentur Clerici. Ipsi enim etiam tenentur in contractibus seruare formam, ac solemnitatem à lege Ciuili præscriptam; merces, aut alias res à Ciuitate non extrahere, quando hoc propter bonum commune prohibetur; & alia similia; Nam ipsi etiam, vt partes Reipublicæ, eius bonum procurare tenentur. Obligari tamen non possunt

ad pœnam, sicut non possunt Clerici, quia, quo ad hoc, non sunt minus exempti, quam Clerici.

Tertiò; Religiosos exemptos, nullà ratione teneri Constitutiones, ac præcepta Episcopalia seruare, exceptis casibus à iure expressis; Cum enim ab Episcopi iurisdictione sint exempti, eius legibus non subiciuntur, atque ita habetur *cap. 1. de priuileg. in 6. & in Tridentino sess. 25. c. 12. de Regularibus*; vbi solum eis præcipitur, obedire in festorum obseruatione, in interdicto, & in cessatione à Diuinis; In alijs verò prorsus eximuntur; Et iure; Cum enim proprijs obligationibus, statui Religioso annexis, arctentur, alias sustinere cogendi non sunt, Vnde, sicut Nouitij, leges, ac præcepta Professis imposita, seruare non tenentur, quia, cum in eodem statu cum Professis non sint, eis etiam non tenentur se conformare; ita Religiosi, neque Sæcularibus in eorum obseruantijs, neque Clericis in ordine ad præcepta Episcopalia, se conformare tenentur, quia non sunt in eodem statu cum ipsis, & proprias habent obseruantias, quibus sufficienter arctantur. *Suar. lib. 5.*

de legib. c. 20.

in fine.

